

Verbinden

Op dit moment wordt er door de waterbeheerders volle bak gewerkt aan de afronding van de nieuwe generatie waterbeheerplannen. De inspraakfase is inmiddels afgerond en naar verwachting zal na de zomer duidelijk worden hoe het waterbeheer er voor de periode 2016-2021 uit zal zien. In ieder geval staat vast dat de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water wederom een prominente rol zal spelen. Terugkijkend op wat die KRW tot nu toe voor de vis heeft gebracht kunnen we gerust stellen dat er op het gebied van vismigratie veel is gebeurd. Bijna ieder waterschap heeft fors geïnvesteerd in het aanleggen van vistrappen, aalgoten, visvriendelijke pompen en dito gemalen. Uit de groeiende dataset van monitoringsgegevens blijken deze maatregelen ook nog eens buitengewoon effectief. Zo ben ik er heilig van overtuigd dat de opmars van de winde, een kritische stroommindende vissoort, het gevolg is van het aanleggen van vistrappen. Het zou voor de vis een goede zaak zijn wanneer het slechten van barrières tussen paai-, opgroei- en overwinteringsgebieden in de nieuwe plannen onverminderd wordt doorgezet. Overigens mag daarbij best sprake zijn van maatwerk. Niet in alle gevallen is het namelijk nodig of zinvol om wateren aan elkaar te knopen. Soms is het bijvoorbeeld wenselijk om geïsoleerde leefgemeenschappen te beschermen of voldoet het te ontsluiten water (nog) niet aan de eisen van de aanwezige vissen. Maar ook het aanleggen van een kostbare vistrap langs een waterkrachtcentrale heeft weinig zin wanneer de stroomafwaarts migrerende vissen vermalen worden tussen de schoepen van de turbine. Vistandbeheercommissies zijn en blijven overigens de plek waar nut & noodzaak met betrekking tot vismigratie en aanverwante zaken dienen te worden besproken, maar dat terzijde.

Wat betreft inrichtingsmaatregelen, waaronder het herstel van vismigratie, staat voor mij als een paal boven water dat deze veel en veel meer opleveren voor de vis dan het verder terugdringen van nutriënten. Ten aanzien van de belasting met voedingsstoffen is het meeste oppervlaktewater in Nederland inmiddels schoon genoeg, tieren waterplanten weer welig en behoort blauwalgenbloei nagenoeg tot het verleden. Het nog verder willen terugdringen van nutriënten gaat in ieder geval heel erg veel geld kosten en zal in steeds meer wateren leiden tot een ongewenste verschraling van het ecosysteem. Naar mijn mening kun je dat geld veel beter investeren in het herstellen van de natuurlijke leefomgeving van vissen en daarbij nog meer ruimte geven aan natuurlijke processen, met peildynamiek als een van de belangrijkste.

Herstel van vismigratie via het aanleggen van vistrappen is weliswaar een belangrijke stap. Maar een vistrap, hoe goed deze ook functioneert, is en blijft natuurlijk een beetje behelpen. Wat echt werkt is het verwijderen van de dam of stuw zelf. Daar is lef voor nodig, maar dat vergt ook een omdenken in het waterbeheer waarin water écht de ruimte krijgt die het verdient. Luchtfietserij? Kom op, als het in Scandinavische landen als Denemarken en Zweden lukt –waar het verval vaak veel groter is dan in Nederland- dan kan dat hier natuurlijk ook. Het op een kier zetten van de Haringvlietdam vormt hier het bewijs van. Als onderdeel van een ambitieus project gericht op het herstel van de natuurwaarden in het getijdengebied van het Haringvliet, kunnen vissen vanaf 2018 weer ongehinderd tussen zout en zoet zwemmen. Naast een direct herstel van de migratiemogelijkheden voor vis en andere dieren, zal het herstel van de overgang tussen de rivier en de zee ten gunste komen van de productiviteit van de rivierdelta.

Afrondend ben ik er van overtuigd dat Nederland anno 2015 niet alleen met water leeft, maar dat ons water –mede door de aandacht voor vismigratie- weer springlevend is.

Marco Kraal, Hoofdredacteur